

ЖЕНСКИ ПОКРЕТ

ОРГАН АЛИАНСА ЖЕНСКИХ ПОКРЕТА У КРАЉЕВИНИ С. Х. С.

Број поштанског чековног рачуна: 53.191.

Администрација: Кнез Михаилова, 46/1.

Уредници:
АЛОИЗИЈА ШТЕБИ
ДАРИНКА СТОЈАНОВИЋ

Београд, 15 јануара 1928.
БРОЈ 1 и 2 — ГОДИНА IX.

Власник: Д. Ж. П.
МИЛИЦА ДЕДИЈЕР

Издава и 15 у месецу. — Годинаш претплата
48 дина. За иностранство 60. — Примерак 2 динара.

Српским женама.

(Као одговор на уводни чланак „Да се разумео“ од М. Петровић у Женском Покрету број 20, од 15-Х).

Још у првим редовима овога чланка треба да изјавимо жеље, јер док ми тражимо путеве и средства за мирно суседство и зовемо сестре Српкиње за споразум по томе, оне нас враћају на успомене из рата са његовим ужасима.

Ми ћемо да избегнемо и тон, и манир српских жена да окривљујемо творце злочина једних према другима, и да тражимо из које су средине, српске или бугарске, изашли већи „злочинци“, за време рата, као што чине оне отуда, кад ми тражимо њихову сарадњу за изградњу истинског и трајног мира.

„Рат је рат“ и оним што се догађа у рату не могу се оправдати чини у миру.

Рат не познаје избор средстава, он не прелази пред каквим преступима, зато што је он сам највећи преступ.

И кад је питање о злочинима за време рата и о творцима најварварскијих преступа за његово време, које помину српске жене, у горе поменутом чланку, ту је Жарничевића анкета, која није плод „шовинизма“ и „професионалних патриота“, него безпристрасних судија, из потпуно туђе средине.

Анкета је рекла своје мишљење и није потребно да то понављамо. То зна цео свет. И само то непристрасно мишљење анкете спасло је бугарски народ од страшне међународне осуде, који су захтевале интриге и клевете суседних држава, неједржане ни од кога и ни од чега, чак ни од сопствене савести, бацане по целој свету.

И Жарничевића анкета највећ, заиста, на велика варварства, извршена, не од Бугара, него од тих који су их клеветали.

По зашто да спомињемо боље из прошлости, на шта ће нам успорене на ране из рата? Зар оне, нежалечене још до потпуног заборавља, не продавају да деле нас суседне народе једне од других. Или, да се споразумемо, треба да почнемо одатле? Не значи ли то да уздајимо још више споразум од нас?

Споразум, ако за њега има искрене жеље, може да се постигне само тада, кад задржавши пред ужасима рата, окренем главу од њега, и потражимо према данашњем положају, младој мира, дославе за истјасна, трајан мир, који ће донети добро међу суседима, а још више међу братским народима.

Нека кажу поштоване сестре Српкиње, по том положају, на коме су

на оставили уговор о миру, како можемо ми Срби и Бугари да живимо у миру?

Ако оне избегавају то да кажу и место одговора на то питање, траже да оправдају оно што се ради данас код њих, и које руши и без тога слабе основе за мир, с правом на отплату за створено им зло за време рата, то ми који се одричемо да се служимо страним успоменама које имамо од стране братске Србије за време рата према нама, јер искрено жељимо да заборавимо зло, које нас дели и разаражаје једне према другој, дозволићемо себи да им кажемо отворено.

Ми Срби и Бугари можемо да живимо у миру кад се укине ропство које су створили уговори о миру. То је прво што треба да се изврши. И друго да се поштују предвиђена у уговору о миру и најважнија права њина: да живе у родној кући, да говоре и да се моле на матерњем језику.

И та два захтева: враћање одуцете слободе заробљеним Бугарима и поштовање законитих права злогласним Бугарима под српском влашћу, то су захтеви правде и правди који стоје далеко од „шовинизма“ и „професионалног патриотизма“.

А оно што раде у Србији Македонци, ми немамо могућности да проверимо. Србија није допустила нашим журналистима да прате процес скопски. Није чак допустила да присуствује ни председник бугарске секције за право човека и грађанина, стари и познати социјални радник и писец, велики славеофил и проносивирац борац за мир, г. Д. Мишев.

Но српске жене нам кажу да су акомите од наше стране прешле и вршиле злочине и атентате. Кад код нас има више од 500.000 македонских избеглица, отераних са родне груди у прошлости, за време Турака, а данас од Срба и Грка, ко може да гарантира Србији, да се заиста могу наћи међу њима неки, који су се заклели да умиру за слободу свога македонског народа, да пређу преко планина и гора, тамо где им тиша не може да прелети, да подете оне који их убијају као народ, да ојачају мртви већ живи. Која би бугарска влада могла дати српској влади те гаранције према данашњем положају оборужене Бугарске, и тој младој избеглици, код којих се свакога дана додирају нови били створени насилничким мерама према њиховој рођеној браћи остојој у родном крају, у поробљеној Македонији.

Овакве личности никаква сила није у стању да задржи да гину за свој

народ. Положај унутра, у Србији, није погорши од тих особа, нису они аутори извршених атентата и убиства свакога дана Српске жене то мора да знају, и кад дају руку за искрени споразум, нека имају храбрости да признају истину ма колико да је она горка.

На путу ка споразуму, сретшемо, можда, још много горких истина. Једна од тих је и борба Македонаца за своју слободу. Та борба, нека не заборава увржене сестре Српкиње, није од јуче, нити од данас, она није ни од светског рата, него од азекова, од када су Словени били поробљени од Турака. Српски народ води је исту такву борбу, комитама и устанцима, док се није ослободио од турског ропства. Ми, Бугари, водили смо исту такту тајну борбу комитску за Београдом и Букурештом и комитама са Балкана. Сви су се они борили за своју народну слободу док се нису ослободили.

Ослободили су се сви други, остају су само Македонци, који су из турског ропства допали српског и српског ропства. И та Македонија да нас не врше ништа друго него продужује аскрину борбу Срба и Бугара за слободу.

И, најзад, да су Бугарска и Србија истога рода словенског, то знамо, али треба да се зна и то да они нису „једно и исто“, ради историјских, етнографских, економских и других услова, они су се оспособили као одесени народи са својом индивидуалношћу материјалном и духовном, и са својим правом на самостални живот, и нема права један другога да уништи, или њиме да влада.

Да живе пак наредо у општем богатству, то треба да се жељи напнем заједничком народу и целокупном становништву балканском, но да ли ће то бити у једној „Југословенској држави“, разуме се, без хетемоније, кога било народа, у којој „Сједињеним Балканским Државама“, то је подалеко питање, у далекој будућности. До његовога разрешања постоје друга питања за решавање у вим човечности и правде и за постигнуће опште жељенога мира: да се ослободу новопоробљени Бугари и да се поштују права мањих на Бугара у Србији. После овога лако ће бити да се споразумемо и за остало.

И окрећући главу од речене правде од српских жена, оно што се на сајам добије, на сајам се губи, ми ћемо им рећи: оно што је право, то је увек право. И ако данас сила влада, доћи ће једном време кад ће право да завлда.

За приближење тога времена ми радимо и зовемо још једном сестре Српкиње на сарадњу.³⁾

Д. Иванов.

И Муслиманна ће се пробудити.

Крајем прошлога месеца привукла је нарочиту пажњу наше јавности изјава Реис-и-Улема Чаушевића из Сарајева, у којој тај највиши поглавица исламске вере у Босни и Херцеговини заступа мишљење да се Коран не противи откривању Муслиманки и да оштеће исламска вера није противна раду муслиманских жена у јавном животу. Та изјава изазвала је у муслиманском свету наше земље одушевљено одобравање, а и огорчене протесте — као што то увек бива кад се дира у традиционалне обичаје. Али, све каже да је напредни муслимански свет једва дочекао ову изјаву свога највишег државног достојанственика да почне израва снажан свеж покрет за ослобођење испод тежког ланца традиције. Ми се искрено радујемо томе покрету нарочито за муслиманске жене, чији живот је мрачно животарење у незнању и тесним оквима верске ускугруости. И ако ће им донети нови покрет за ослобођење немир и патње, он им ипак пружа много могућности да се освесе у чистим зрацима знања и личне слободе.

„Женски Покрет“ у Сарајево, који је увек тражио додир и сарадњу са муслиманским женама је одмах после изјављене изјаве Реис-и-Улеме приредио јавно предавање „О Муслиманки“. Пошто је то предавање од општег интереса, доносимо га у изводу.

Предавач г. А. Х. Ђеланџа почиње предавање „О Муслиманки“ износиле историјат Исама уопште па се затим нарочито задржава на покривању муслиманки, што их нарочито разликује од осталих наших суграђанки.

Према Корану, који најтачније садржи одредбе Мухамедове, не налази се ни један став, који би то нарочито заповедао. Став који од прилика гласи: „Кажите нашим њерима да чувају своје очи“ — је одреба, која је имала другог смисла. То се нарочито види по томе, што је покривање муслиманки настао тек 160 год. после Мухамеда; једни историчари зато налазе разлога у нарочитој одредби некако владана, а други омет у приврени прописа „Алмула“ на муслиманке.

Борба против покривања муслиманки започела је већ одавно у рамани крајевима мухамеданским; започела је извидљив став родовима Египћанина Дјелал Нурма и Османлије Тефики Фукага, а завршена је енергичним изступом Кемапа-паше, коме чинјас се одреба појава вАлеа (вела које покрива лице) сасвим изгубила у већини градовама, према писану познате списатељице Невмеје Сахир — и налази се само по каткад у забаченим провинцијским мјестима. Увођењем и остаој модерној одјели задобиле су улице турских градова мало парлољ изглед — према писану познате списатељице, јер су трговци настојали да том приликом распродају све што знаду, од женских европских хаљина, тако да су се омет појавиле дано заборављене форме женског одјелла — факат можда мало мијењане, али свакако бољи од онога, кад је сакривено лице требало да манифестује њену разлику од осталих жена културнога свијета.

Муслиманка Босни и Херцеговине представља нарочити тип жене ислам,

¹⁾ Женски Глас, орган Бугарског Женског Савеза, бр. 7 од 15-ХII-1927, Софија.

²⁾ У наредном броју Ж.П. објавиће одговор на овај чланак са жељом да га Бугарке прештапају у свој лику.

друštva so priela akcijo za ustanovitev modernega dedeca doma, kateremu naj bi bila priključena šola za sestre. Celoten načrt se je mogel ušteviti, ker ni bilo v vseh ženskih društvih dovolj poročenj, ali kjub temu se je posreželo nekoliko številu dalekohodnih in vztrajnih malecvi izovitoril vsaj en del žensk v ponosnega načrta. Ko so se premagale velike zapreke in težkoče, je uspelo vendarle ustanoviti poleg modernega doma za dejenke tudi preprosto šolo za sestre, ki je prišla na svet 14. letnikom. Sedaj imamo 35 absolventk te šole, ki so se izobrazile na šoli za sestre pri Zavodu za socialno-higiensko zaščito dece v Ljubljani in ki služujejo po vsej državi. To število je sicer majhno z ozirom na ogromno delo na polju higienske in socialne zaščite dece, premajhno in prebško, da bi moglo tvoriti protutež nezumeru zapostavljanju te panoge socialnega dela. Vodilni čimtelji se je niso razvneli razumevanja njegove važnosti za narod.

Nas to ne strši! Imamo nekoliko ljudi, ki z globokim razumevanjem krečijo pot in v zavednem, probujočem ženstvu imajo največjo oporo. A tudi sicer nismo osamljeni. Sesterke šole v Beogradu, Zagrebu in drugod snijajo svoje organizacije. Dobro bi bilo, ako bi se čimprej združile vse v enotnosti. In javnoslovnih sester je mnogo. Ta naj bi potem to s trudom započeto delo nadaljevala in jačala, zveza naj bi izvedla to, kar je posamezni organizaciji nemogoče. Želim, da bi se oglasila katera izmed sester z Juga in obrazložila potrebno ter stavila predloga za skupno politično delo združenja.

Trbovlje, Angela Bokfiem, oškojna sestra.

Godišnja Skupština Ženskoga Pokreta u Beogradu.

Godišnja Skupština Ženskoga Pokreta održana je 17 decembra u Ženskoga Kluba. Skupštinu je otvorila pozdravim govorom g-đa Mileva Milojević, predsednica; izveštaj o radu u toku godine podnela je g-đica Olga Josipović, sekretar, a zatim je u javnoj diskusiji učestvovala veliki broj relovih članica. In javnoslovnih slika u toku je Ženskoga Pokreta, za stupno i u praksi izvodilo svoje ideje. Rad Ženskoga Pokreta i u ovoj godini se kretao u nekoliko pravaca:

I u toku cele godine Ženski Pokret je sva svoja članice u razna mesta u unutrašnjosti zemlje da održavaju predavanja sa feminističkim temama i time bude svet i ubežuju najviše krugove žena o potrebi borbe radi poboljšanja položaja žene pred svetom i pred očuvanjem svoje i srebnije budućnosti budućih generacija. Predavače su držale: g-đa D-r Kesija Atanasić, g-đa Katarina Bogdanović, g-đa Milena Atanasić, g-đa Jelica Jelenićević, g-đa Jelena Petrović i g-đa Milica Deljević.

I Pri radu prosejavanju žene iz naroda bio je vrlo mnogo vršiner; održane su predavanja u različitim raznim mestima, u kojima se sa nardnim uspehom spremljao ovo što mladice devojke za dobre domaćice. A da bi se kodir učiteljica za domaćičke škole brojno pojačao, Ženski Pokret je u Ženskoma Klubu organizovao jedan kurs od šest i po meseci za pripremu pomoćnica u privatne škole domaćičkih škola. U toku ciklusa je bilo dvadeset i dve učesnice iz raznih krajeva zemlje: starih granica Srbije, Stare Srbije, Makedonije, Bosne (teda muslimanki), Vojvodine, Primorja i t. d. Školan je završio svoj rad ispitom 24 decembra. Pred znanjnim predstavljanja Ministarstva Prosvete i Poljoprivrede učesnice su pokazale puno smisla za privatan rad i potpuno lakose o higijenskim potrebama doma i porodice. One mlađe snage, oduševljene za rad, imaju za zadatak da rade na prosejavanju naroda.

III U Ženskoma Klubu se stalno održavaju kursevi za šivanje i krojenje halzina i pravljenje pešira. Glavni cilji ovih kurseva je da se pomogne ekonomiji domaćicama da imaju sredstava budu u mogućnosti da naprave

ruoše, odelo i pešire sebi i svojoj deci.

IV U Kurbu mogu dobiti prolažnice kroz Beogradov muzej stan i hranu za 50 dinara dnevno. Na taj je način olakšano mladim devojkama i ženama van Beograda da nađu higijenski i udobno sklonište za vreme svoga boravka u Beogradu.

V Pored ovoga rada koji je proteklo glavnom idejom: da se pito više ženi u domaćinstvu, u svakom slučaju, Ženski Pokret je protustupao sve zakonske projekte i nastojao kod nadležnih faktora da se u Zakonima popravi položaj žene. Cilj Ženskoga Pokreta je da svi građani, bez razlike pola i klasa, budu jednaki pred svima društvimim i državnim zakonima, i da u celokupnom našem životu društva i države postoje veliki principi pravde.

VI U toku prošle godine svi Ženski Pokreti u zemlji su se organizovali u jednu jedinstvenu organizaciju — Alijanu Ženskih Pokreta, čije je sedište u Beogradu pod predsedništvom g-đice Alojzije Štebić. Jedinstvo rada svih Pokreta iz svih pokrajina naše zemlje najbolje se manifestovalo 9 oktobra kada su u svojim mestima, gde postoje Ženski Pokreti, održani šaborni i doneta jedinstvena rezolucija za pravo glasa žene.

U toku osmogodišnjeg rada Ženskoga Pokreta u Beogradu energično je radilo na učvršćivanju duhovnog jedinstva među feministicima iz svih krajeva naše otabine.

Kurs za spremaње pomoćnica učiteljica domaćičkih škola.

Da bi Ženski Pokret proširio svoj rad na prosejavanje žene na selu, potreban mu je veći kadar učiteljica domaćičkih škola. Da bi to postigao, organizovao je dva kurse: jedan za učiteljice prve godinu dana u Školu za vreme školskog raspusta, a drugi za pomoćnice učiteljica ove godine u Beogradu u Ženskoma Klubu.

Ovaj drugi trajao je šest i po meseci i završio se koncem novembra. Kurs je svršio 22 učesnice iz raznih krajeva naše otabine. Svaka od njih imala je najmanje četiri razreda gimnazije. Predavači je: eriski jezik, račun s knjigovodstvom, istorija, zemljopis, duševno i telesno vaspitanje, stovinstvo, ministarstvo, nauka o ishrani, kuvanje, konserveriranje, vrtarstvo, vojarstvo.

24 novembra, u sali prepuću gostuju u Ženskoma Klubu, među kojima su zalazili i gospodu načelnike Ministarstva Privrede g. Burića i Stojanovića, završili je ispit. Predavači je izveštali Ministarstva Privrede g-đa Stanić, šef Odeljenja za Narodnu Prosvetu i Odeljenje učesnica, a tako isto i priprejena izložba njihovih rčnih radova (od kile, izne, platna), konserverirano voće i povrće, razne poslastice i skovani (bezalkoholna vina), zadivili su sve prisutne.

Na završetku ispita g. vasaženik je čestitao učesnicama na uspehu i održao im je govor o njihovom uživenom pozivu i značaju prosejavanja naroda u našem životu.

G. Izaslaniku je zahvalovao predsednica Ženskoga Pokreta, g-đa Milojević, moleći preko njeza nadležne za materijalno osiguravanje ovih budućih mladih učiteljica, koje bi bez toga, boriti se, malaksale u ovome u istini uživenom, ali i vrlo teškom poslu.

Ovaj kurs je još jedan veći uspeh u radu Unije Ženskoga Pokreta u ovoj godini. A da ga sme zabeležiti u uspehu, nekama nam je dozvoljeno publikovati nekoliko štampanih redaka g. izaslanika iz unisnice po završenom ispitju.

...Ovaj kurs organizovao je Ženski Pokret, čiji dosadašnji rad u oštete, a naročito u ovom pravcu, zaslužuje svaku pažnju i priznanje.

Isitom je utvrđeno: da je nastala osnovna i prirodna savremenost metodike, a praktični do nastave izvođen je očišćen i u vezi sa praktičnim radovima. Iz smišljenih odgovora učesnica videli se da je stečeno znaće postalo pravo duhovna svojina njihova.

Rad upraviteljice ovoga kursa, g-đe Dragete Petrić, kao i ostalih nastavnika koji su radili u ovoj školi, za svaku je pohvalu.

Materijalno su pomogli ovaj kurs: Akademija Nauka, Ministarstvo Narodnog Zdravlja i Ministarstvo Poljoprivrede. Zahvaljujući njima, naš narod će dobiti u ovim mladim učiteljicama nove i oduševljene pionire kulture, a Ženski Pokret 22 nova spremna borca za prosejavanje žene i zaštitu njenih prava, što će se postići ne demagogim, već istinskim radom.

Jedan važan rad „Ženskoga Pokreta“ u Sarajevu.

Ponudom organizacija opština u Bosni i Hercegovini, još od jeseni nas je Ženski Pokret u Sarajevu počeo da intenzivno propagira političku saradnju žena u svojim javnim poslovima, pa takođe i u opštinama. Pri tome poslu razumijemo je da se morao naročito obratiti muslimankama, kojih je velika broj u Sarajevu, a koje su se zbog toga vrlo udaljale od toga rada.

U tome cilju u polovini novembra Ž. P. je pozvao muslimanke na jedan špi sastanak da se sa njima dogovori na koji bi se način njihove drugarice mogle zainteresovati za opšta akтуелna pitanja. Posle duge diskusije doneta su dva zaključka: 1) da se naredne nedelje, tj. 17 i 18 četvrtkog od 2-og odredka u sastanku sa muslimankama u prostorijama Ž. P., kojom će im prilikom odobrijeti Ž. P. i prijačete govoriti o duhovnostima, koje savremeni život zahteva od svakoga, bez razlike na spol — i o pravima, koja su sledstveno tome, morala biti pristupačna opet svima, bez obzira na spol.

2) da članice Ž. P. pokušaju sa stankе muslimankama ženskikh i muških organizacija i da tom prilikom tumače ciljeve Ž. P. i sredstva, kojima se ti ciljevi mogu postići. Nalazavamo i muških organizacija, u koliko to bude dozvoljeno, a mi oviš ušeh na njih aljevarimo da nam što bolje mogu, jer po izvajan ovakvih društvenih vidimo da se žena, mišje i sestra u svome životu i djelokrugu ravnih sasnim prema mišljenju muških članova svoje familije. Ovaj rad Ž. P. naišao je i u sarajevskoj štampari na prikladno interesovanje. Bilo je i muslimanki i muslimana, koji su počeli intenzivnije razmišljati ne samo o bijedi, i nesreći neobrazovanih i neslobodnih muslimanki, koje ne mogu da odgovore zahtevim modernog života i podležu mu sa zdravim, ekonomski i moralno — veći i o opasnosti, koje usled takog anemari vanja žene prete čitavom narodu — i ta svoja mišljenja počeli su unositi u dnevne listove. Ž. P. je taj fakt srdačno pozdravio, jer on dozvoljava i u širokoj mase shvatiti da je našim obrazloženjima i radom pravoslavice koje, šivanje kulture i najređije civilizacijske naroda.

Na sastanku, koji su se četvrtkog održavali, — a kojih je do kraja decembra bilo četiri — moramo priznati da je bio veoma mali broj muslimanki, ali svaki put su predložile druge, tako da će se u naredne vreme propagirati, makar i tako uspešno putem — više vremena moža zahvatiti priljčan broj muslimanki raznarajčicitih slojeva.

Iznesni poslednja događanja u Sarajevu svakoga da je veoma korisni ovome radu Ž. P.

„Gajret“, prosvetna muslimanska organizacija, u nameri da proslavi dvadesetogodišnjicu rala sazvat je za februar 1928 konfrens muslimana, na kome će se pretresati važ-

na pitanja njihovog života — i ističući prvo u redu pitanja zasеbnu tačku: Ženskoga Pitanja.

I ako u tome pitanju ne samo muslimani, već i mnogi ostali naši sugrađani — pa i sugrađanke! — javno ili privatno zauzimaju sasvim reaktivno stanovište — Ž. P. nikomrat kao veliki dobitak i veliki korak ka ostvarenju svoga cilja, što se u Bosni i Hercegovini toliko popularizirao, da se u njegovom radu mnogi razmišlja i govori.

Reis-u-l-Emma, vjerski poglavnik muslimana g. Bemačić Čučević, vrtičiti se sa puta po Turskoj, impresioniran vidljivim napretkom turskog naroda, priznaje da je šabroba i pošivanja ravnopravnosti žena i muškara preo zakonom, i da je ono dozvoljeno svima sledstvenim Muhammedovim vjerskim odredbama.

A prilikom posete, koju su g. Reisu učinile dve odgorine Ž. P. da ga pitaju, na koji bi se način mogle najbolje zainteresovati muslimanke za savremeni rad (i tom mu prilikom predale pravila Ž. P. i članak dr. Uroša Kružla „Pravo glasa za žene“), on im je savjetovao, da opredim njihovo pripređujućih ih, sačinjavajući se sa njima, i budući u vama poverenje, kao što je to Ž. P. počeo da radi — zainteresuju muslimanke za javni život — ali da nema nikakvog razloga da se one iz javnog života i prigoi isključe. I među muslimankama, naročito na selu, ima dosta prirodno veoma brzih i sposobnih za rad; ne samo da su dorasle muškarcima, nego su ih i nadmašile, a steten obrazovani im je prilicno jednak.

Prilikom zadnjih sastanaka sa muslimankama u Ž. P. govorio je g. Hifzi Bjezovac, poznati romanser i dobar poznavalac muslimanske psihe — »O muslimankama — upoređujući ih sa ženama muhammedanskih otabih i muslimankama sa turskima. Predavače je bilo vrlo malo, ali posle toga a posle njeza razvila se interesantna diskusija.

Sarajevo. M. Jk.

Belеше

Rad uprave Beogradskog Ženskoga Pokreta. — (Povratkom predsednice g-đe Milojević u Beograd iz Pariza ubran je rad u Beogradu. Sem relovih sednica i konferencija drže se vrlo često i vanredne sednice. Na jednoj od ovih relovih sednica, u kojoj nam je bila uložiti protest protivno ispod svake kritike nehigijenskih školskih zgrada ženskikh gimnazija i Ženskoga Učiteljske Škole u Beogradu. Mi žene, koje pojednako volimo savu decu — mušku, žensku, zdravu, bolesnu, ne xhatvamo zašto su gimnazijske zgrade za mušku decu bolje od zgrada za žensku, i zašto su u opšte školske zgrade za selnu i muševsku i školske zgrade za popravku dece bolje od školskih zgrada za zdravu decu? A zgrada ženske učiteljske škole, to ruho prestonice, u kojoj su smestena najprobranija dela povredljiva, vladaju i učešu, budući učiteljice i vaspitajnice, nosiojci kulture, ne može se ni poređati u opšte školske zgrade, koje su zavodili u Pobjaru za ženske osuđenice, izdvojene žene koje kvare društvo! Ove nam pada na pamet jedan mašinalac, sinčić jednog profesora iz 1918 godine, kao su rane straje mišije obilazale škole i poplavsale samo decu poginulih ratnika, odevale ih, obuvale i bogato nagrađivale kvotivna namirnicama. Vadeći svoje društvo, otročica, deo odevaju dok su on i ostala činovnička deca bila još u izvanom odelu iz okupacije, reši je jednom: »oga mi, mnogo je bolje deci čija se tada maje vratilo iz rata«.

Sida Konušiti: K svitljanju. — Uredništvo je primilo simboličnu dramu u tri čina g-đe Side Konušiti, o kojoj će iscrpniji prikaz dati u jednom od narednih brojeva. Ovim prilikom gorje delo samo objavljeno.